

Educatief pakket 'Kruimeldief'

Inleiding voor de leerkracht/begeleider

Dit educatief pakket is opgebouwd rond het boek *Kruimeldief*. Het boek werd geschreven door Hind Eljadid en geïllustreerd door Fatima-Zahra Eljadid, twee dames die terugblikken op hun eigen verhaal.

Kruimeldief vertelt het verhaal van de zusjes Eljadid die op heel jonge leeftijd mantelzorgers worden voor hun zieke moeder. De ouders van de meisjes scheiden na verschillende incidenten van huiselijk geweld. Na de scheiding is de vader afwezig in het gezin en is het contact verbroken.

Taboes bespreken

Het boek *Kruimeldief* is een veelzijdig werk dat op verschillende manieren het mantelzorgverhaal vertelt. Door de grote verscheidenheid van expressievormen maken de schrijver en illustrator een thema dat zwaar is, behapbaar en toegankelijk. Want als jong kind zorgen voor een ernstig zieke ouder is een helse opdracht.

Daarnaast leven er nog veel taboes over dit thema in de maatschappij. Toch is 'zorgen voor' iets dat we vaak automatisch doen. Iedereen zorgt wel voor iemand of voor iets. Je kan zorgen voor je kleine broertje of zusje, zorgen dat een klasgenoot die ziek is de juiste notities krijgt of zorgen voor een buurmeisje dat valt wanneer ze fietst. In dit educatief pakket gaat de leerling door middel van taal creatief aan de slag met het thema 'zorgdragen voor' en 'mantelzorg'.

1. HET THEMA TER SPRAKE BRENGEN

Beginsituatie inschatten via een klasgesprek over 'Zorgen voor/mantelzorg'

Fictief verhaal als ijsbreker

Anaïs haar mama werd aangereden toen ze met de fiets boodschappen ging doen. Sindsdien moeten Anaïs en haar broer Amin veel dingen doen in huis die hun klasgenoten niet moeten doen. Mama kan sinds haar ongeluk moeilijk stappen. En met de auto of fietsrijden lukt niet meer. Ook onthouden gaat moeilijk en ze moet dagelijks pijnstillers nemen waardoor ze veel slaapt. Anaïs en Amin helpen dagelijks. Ze doen de boodschappen, gaan naar de apotheker en gaan mee met mama naar al haar afspraken. Amin probeert zoveel mogelijk in huis op te ruimen. Anaïs zorgt voor de was. Samen timmeren ze elke dag een maaltijd in elkaar. De papa van Anaïs en Amin werkt veel en is weinig thuis.

Ga met de deelnemers **in gesprek over 'zorgen voor'**. Probeer in een kring te zitten of op zo een manier dat iedereen elkaar ziet. Liefst zonder banken of schermen tussen de deelnemers. Het gesprek start je met ja/nee-vragen, dat maakt het erg luchtig en schept vertrouwen. Nadien kan je overschakelen op open vragen. Laat ruimte voor verhalen en ervaringen. Deze zijn belangrijk in dit project.

Voorbeeldvragen

- Ben jij iemand die zorgdraagt voor dingen en/of voor mensen?
- Wordt er goed voor jou gezorgd?
- Wie zorgt vooral voor jou?
- Voor wie of wat draag je zorg? De begeleider geeft zelf een voorbeeld van zorg opnemen: kan zijn voor iemand die ziek is, voor een straatkat of zelfs voor de lokalen van een plaatselijke sportclub. Maak er een verhaal van waaruit duidelijk blijkt waarom je dat doet en wat je erbij voelt. Is het moeilijk? Geeft het je energie? Ben je blij dat je die verantwoordelijkheid mag opnemen?
- Wat betekent 'zorgen voor' voor jou?
- Waarom draag je zorg voor iets of iemand?
- Hoe voel je je erbij wanneer je voor iemand of iets zorgt?

Probeer via een vraaggesprek tot de term 'mantelzorg' te komen.

- Hoe noemen we iemand die zorgdraagt voor iemand anders, maar dat niet beroepsmatig doet?
- Ken je zo iemand?
- Voor wie draagt hij of zij zorg?

Thema verduidelijken: 'Kruimeldief'

Laat het boek Kruimeldief zien. Stel vragen over de cover. Wat vind je van de cover? Wat zien ze op de cover? Is het een mooie cover of niet? Vertel dan zelf iets over het boek.

Op pagina 18 vind je het verhaal zoals Hind en Zahra het zelf beschrijven, maar je kan het ook verder toelichten:

Kruimeldief gaat over twee jonge meisjes die zorgen voor hun moeder. De moeder is ernstig ziek en de zusjes moeten veel dingen zelf doen in het huishouden, maar moeten tegelijkertijd ook zorgen dat moeder gewassen en gekleed wordt en dat ze haar medicatie krijgt. De vader heeft geen relatie met hen en er zijn zelfs juridische stappen gezet tegen hem. Het boek is geschreven en geïllustreerd door de twee protagonisten. Het geeft een inkijk in de leefwereld van jonge kinderen die mantelzorger zijn en wat het betekent om ernstig ziek te zijn.

2. TIJD VOOR ACTIE

Het boek geeft veel mogelijkheden om creatief aan de slag te gaan met zowel taal als beeld. De opdrachten bieden al deze vormen aan. Deze kunnen verdeeld worden zodat verschillende groepen een verschillende opdracht opnemen. Of de focus kan liggen bij een opdracht waar de hele groep aan werkt.

21 TAALOPDRACHTEN

1. Storytelling

Er zijn verschillende manieren om een verhaal te vertellen. De deelnemers lezen het eerste hoofdstuk 'In het midden van het begin' en beantwoorden in groep volgende vragen:

- Hoe sluit de titel aan bij het gedicht op het einde?
- Vertel welk gevoel (gevoelens) hier wordt(en) beschreven?
- Op welke manier heeft de schrijver dit gedaan?
- Wie vertelt dit verhaal?
- Gebruikt de schrijver beeldspraak? (Extra vraag: Hoe laat de schrijver merken dat het erg lang duurt?)

OPDRACHT

1. Verdeel de groep in groepjes van 4 à 5 deelnemers.
2. Elke groep kiest een verhaal of een stukje van een verhaal over een onuitgesproken gevoel. Een verhaal dat ze reeds kennen, Kennen ze geen verhaal dat ze willen delen? Dan kunnen ze ook kiezen voor een stukje dat ze ooit ergens lazen of zagen in een film. Het verhaal mag ook verzonnen zijn.
 - Schrijf een korte tekst waaruit het gevoel, of de gevoelens, duidelijk worden. Ga aan de slag met beeldspraak en zoek zelf beelden die duidelijk maken waarover het gaat.
 - Zoek een goede titel.
 - Schrijf in rijm, tussen de drie en vijf regels waarmee het gevoel wordt samengevat.

Belangrijk: het onuitgesproken gevoel hoeft niet negatief te zijn.

2. Brief

Gevoelens kan je overbrengen op meerdere manieren. Je kan met iemand een gesprek voeren, je kan een verhaal maken, een filmpje of geluidsfragment opnemen of je kan iemand een brief schrijven. Laat de deelnemers de brief aan het einde van het boek lezen (p. 145 tot 148). Geef ze even de tijd om van de emotionele brief te bekomen.

Voer een kort klasgesprek over de emoties, zodat ze indien nodig gedeeld kunnen worden. Ga vervolgens over naar de vorm: de brief.

- Hoe ziet een brief eruit?
- Wat is speciaal aan een brief en wat maakt deze brief verschillend van een officiële brief? *Er staan geen kenmerken bij, er is geen datum vermeld ...*
- Wat is het doel van deze brief? *De brief werd postuum geschreven als bedanking en deels voor de schrijver om gevoelens op papier te zetten.*

OPDRACHT

De deelnemers schrijven een brief aan iemand om die persoon te bedanken voor wat hij of zij deed, nog steeds doet of betekend heeft of nog steeds betekent.

De inhoud mag evenzeer grappig en vrolijk zijn. Zo kunnen ze een brief schrijven aan iemand waarmee ze op sportkamp zaten en die ervoor zorgde dat ze altijd op tijd bij de activiteiten waren. Of aan een klasgenoot die steeds helpt in een bepaalde les zodat ze mee zijn met de leerstof. Of aan de fietsenmaker die vorige week hun fiets nog snel repareerde.

3. Poëzie

Er bestaan verschillende vormen poëzie. Poëzie is een literair genre dat een grote nadruk legt op vorm, klank en beeldspraak en het kan veel ritme geven aan taal. Dit kan door bepaald woordgebruik of door een bepaalde opbouw van de tekst. Er bestaan verschillende vormen van gedichten. Zo bestaat de haiku, de limerick, het elfje en het beeld of vormgedicht.

Hoe herken je een limerick?

Het rijmschema van de limerick is a a b b a. De eerste, tweede en vijfde regel rijmen op elkaar, net zoals de derde en de vierde regel. In de eerste regel van een limerick wordt vaak een persoon en/of plaats voorgesteld. De laatste regel bevat bijna altijd een onverwachte wending.

VOORBEELD

Een zorglijke longarts uit Ede

had virussen altijd vermeden.

Maar zag toen ontzet:

computer besmet.

Van schrik is de man overleden.

Hoe herken je een haiku?

Een haiku wordt geschreven in drie regels waarvan de eerste regel vijf, de tweede regel zeven en de derde regel weer vijf lettergrepen telt.

VOORBEELD

Voorbeeld door Luk Gybels

het kleine meisje

tekent het kleine meisje

dat meisjes tekent

Hoe herken je een elfje?

Een elfje of elf is een gedicht van elf woorden, verdeeld over vijf regels. De vorm van een elfje ziet er altijd hetzelfde uit: de eerste regel heeft één woord, de tweede regel heeft twee woorden, enzovoort. De vijfde regel heeft weer één woord en bevat meestal een samenvatting van het geheel.

VOORBEELD

Stilte

Zo gevaarlijk

Alleen één mens

Een tweede ontbreekt nog

Ongezellig

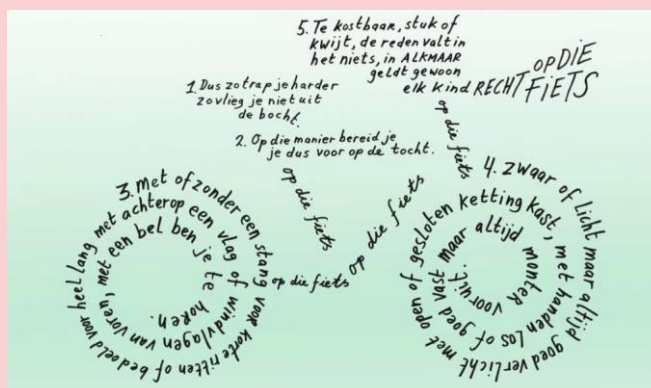

Hoe herken je een beeldgedicht of vormgedicht?

Een beeldgedicht of vormgedicht beeldt het gedicht (letterlijk) uit. Een gedicht over een giraf wordt in de vorm van een giraf geschreven. De dichter kan woorden door tekeningen vervangen of kan woorden in kleur zetten.

VOORBEELD

Hind Eljadid maakt ook gebruik van poëzie om haar verhaal te brengen en ze doet dit op verschillende manieren. Een van de vormen is het gedicht met twee woorden.

Laat de deelnemers het gedicht 'Spreek' met twee woorden (p. 80-87) in stilte lezen.

Ga in gesprek met de leerlingen en stel vragen:

- Waarover gaat dit gedicht?
- Wat doet deze dichtvorm met tweewoorden met het gedicht?
- Welke dichtvorm vind je het fijnst en waarom?

OPDRACHT

1. Maak groepjes en laat ze een gedicht schrijven over een zorgverhaal.
2. Ze mogen ook zelf een verhaal verzinnen of een stukje uit het boek nemen en daarmee aan de slag gaan.
3. Laat hen kiezen tussen een haiku, een limerick, een elfje, een beeldgedicht of een gedicht met twee woorden.

4. Spoken word

Spoken word is een performance stijl waarbij de tekst tussen poëzie en rap ligt. Er kan muziek aan te pas komen, maar dat hoeft niet.

ALTERNATIEF

Laat de deelnemers het filmpje van Hind Hind el Jadid - El Hizra Literatuurprijs 2020 - YouTube bekijken en ga in gesprek met hen.

Ga met de deelnemers in gesprek op basis van volgende vragen:

- Waarover gaat 'Kijk naar mij'?
- Wie wordt er aangesproken?
- Welke gevoelens komen aan bod?
- Wat voelde je hier zelf bij?

Laat de deelnemers volgende tekst lezen in het boek (p. 57-59) lezen.

1. Laat de deelnemers individueel of in groepjes een van de zorgverhalen opnemen en een stuk schrijven dat ze nadien als spoken word of een rap mogen opdragen.
2. Ze mogen ook zelf een zorgverhaal schrijven dat ze brengen.
3. Durven de deelnemers dit niet te brengen? Dan kunnen ze het filmen en zo de vertolking tonen.

22 TAAL EN CREATIE

In *Kruimeldief* wordt niet enkel taal gebruikt om een verhaal te vertellen. Zahra illustreert een aantal onderdelen van het verhaal.

Toon de afbeelding op pagina 62. Ga in gesprek op basis van een aantal vragen:

- Wat stelt deze tekening voor?
- Waar doet het je aan denken?
- Hoe ziet die tekening eruit?
- Welke kleuren worden er gebruikt?
- Beschrijf de sfeer van de tekening.
- Kies een titel voor de tekening.

Ga naar pagina 61 en laat de titel zien. Wat betekent 'geflest'?

Lees de eerste paragraaf voor op pagina 63 en bespreek met de groep de linken tussen de tekening, titel en tekst.

ALTERNATIEVEN

p.20 en 23-24 (Geheim houden: iets niet zeggen omwille van schaamte)

p.34 en 35-36 (gevoel van geluk midden in een periode van moeilijkheden)

Er zijn verschillende vormen om een verhaal uit te beelden. Vraag aan de deelnemers welke vormen ze allemaal kennen. In dit deel gaan we aan de slag met een stripverhaal, tekening, collage, foto, fotoverhaal, filmpje of theaterstuk/musical.

1. Stripverhaal

Wat is een stripverhaal? Volgens Van Dale is een stripverhaal een getekend verhaal met korte teksten. Een stripverhaal maakt gebruik van tekeningen en werkt vooral met dialogen. Sommige bindteksten geven een beetje meer uitleg over wat er gebeurt of wat de lezer zeker moet weten, maar het zijn voornamelijk de personages die door hun gesprekken het verhaal maken. Stripverhalen geven de verteller veel vrijheid, zo kunnen ook de gedachten van dieren en dingen opgenomen worden in het verhaal. Er zijn vaste codes bij een stripverhaal. Je hebt tekstballonnetjes waaraan je ziet dat iemand iets zegt, maar er zijn ook gedachteballonnetjes.

OPDRACHT

1. Maak in groep een kort stripverhaal over een heldhaftige zorgdrager of een groepje jonge helden.
2. Zoek een passende titel.
3. Voor de titel mag je beeldspraak gebruiken of werken met een dubbele betekenis.

2. Fotoverhaal

Wat is een fotoverhaal? Bij een fotoverhaal werken de makers met foto's in plaats van tekeningen om een verhaal te maken. Het principe van het stripverhaal wordt behouden, maar de scènes worden gefotografeerd.

OPDRACHT

1. Maak in groep een fotoverhaal over een heldhaftige zorgdrager of een groepje jonge helden.
2. Zoek een passende titel.
3. Voor de titel mag je beeldspraak gebruiken of werken met dingen die een dubbele betekenis hebben.

3. Tekening of collage

Wat is een collage? Een collage is een kunstvorm waarbij de kunstenaar gebruik maakt van uitgeknipte of gescheurde stukken papier of ander materiaal, die met lijm op een stevige ondergrond wordt bevestigd. De gebruikte materialen kunnen (kleine) losse objecten, knipsels uit tijdschriften (tekst, foto's en advertenties), delen van originele foto's, tekeningen, gescheurde stukjes van een mislukte aquarel zijn. Een collage kan ook iets uitbeelden, dat noemen we een vormcollage. Dit is als de collage de vorm van een huis, hond, paard of auto uitbeeldt.

OPDRACHT

1. Zoek een pakkend verhaal over 'zorgen voor' en maak een tekening/collage bij de tekst.
2. In de tekening of de collage laat je dingen aan bod komen die in het verhaal niet verteld worden, maar die meer informatie geven over het verhaal.
3. Zoek een passende titel. Voor de titel mag je beeldspraak gebruiken of werken met een dubbele betekenis. Jullie mogen voor de titel ook lettering gebruiken.

4. Film en toneel

Ook bewegende beelden kunnen een verhaal uitbeelden. De meest gekende vorm is de film of kortfilm. Maar je kan ook aan de slag met toneel of musical om een verhaal te vertellen.

FILMOPDRACHT

Maak met een groep van maximum 8 personen een film over iemand die niet durft te vertellen dat hij of zij een zorgdrager is. Hoe?

1. Schrijf eerst een kort script uit (maximum 5 scènes). Denk goed na over hoe je het verhaal in beeld brengt en zorg voor een verrassend of een open einde.
2. Kies nauwkeurig de dialogen uit en bepaal wie de hoofdpersonages en wie figuranten zijn. Willen jullie verschillende personen de hoofdrol laten spelen om zo verschillende gevoelens uit te beelden? Zorg er dan voor dat de verschillende mensen steeds een herkenbare outfit aan hebben.
3. Ga op zoek naar een plek of plekken om te filmen.
4. Zorg voor aangepaste kledij en attributen waarmee je de scènes kan aankleden.
5. Plak de scènes aan elkaar en zet muziek op jullie beeldmateriaal.
6. Zoek een sprekende titel die jullie laten verschijnen aan het begin van de film.
7. Maak een aftiteling bij het geheel.

Een alternatief voor een film is een theaterstukje. Bij een theaterstuk moeten de spelers de teksten wel goed kennen. Elke take is definitief. Een stukje musical is zeker ook een optie.

23 ALTERNATIEVE WERKVORM

Taal kan ook op een wetenschappelijke manier gebruikt worden. De deelnemers kunnen het thema met cijfers voorzien, interviews afnemen en ook een artikel schrijven over wat het betekent om mantelzorger te zijn.

OPDRACHT

We maken een krant.

De deelnemers maken samen een krant over 'zorgdragen voor' en 'mantelzorger zijn' en wat het betekent om op jonge leeftijd de zorg voor iemand op te nemen.

De krant beschrijft verschillende invalshoeken van het thema:

- Wat is 'zorg dragen voor' (ziekte, vrijwilligerswerk, punctueel of structureel zorgen)?
 - Wat verstaan we onder mantelzorg?
 - Welk cijfermateriaal bestaat er over mantelzorg? En wordt er een onderscheid gemaakt tussen jonge en volwassen mantelzorgers?
 - Interview: de krant bevat een interview van een jonge mantelzorger of verzorger (voor iets of iemand die niet ziek is). Hier worden zowel de krachten als de lasten opgenomen. De krant bevat ook liefst een interview met een volwassen mantelzorger of met iemand waarvoor gezorgd wordt.
 - Iemand schrijft een opiniestuk over 'Jonge helden' voor de krant.
 - Beeldmateriaal: de krant wordt opgesmukt met foto's, beelden en een cartoon.
 - De makers bedenken een goede titel voor de krant en zorgen voor een gepaste lay-out.
- Nadien wordt de krant verdeeld op school en bespreken de makers met de begeleiders hoe het samenwerkingsproces verliep.

Bibliotheek

- **De roos uit het beton – Angie Thomas:** over een tiener vader, niet echt de zorgen die jij bedoelt, maar natuurlijk wel over druk dat zorgen voor iemand voor een tiener kan zijn
[De roos uit het beton | Boekenzoeker](#)
- **15 dagen zonder hoofd – Davie Cousins:** over een 14-jarige jongen die voor zijn broertje van 6 moet zorgen
[15 dagen zonder hoofd | Boekenzoeker](#)
- **Regentijd – Kolet Janssen:** verhaal uit twee perspectieven, waarin 1 hoofdpersonage Anna voor haar vader zorgt
[Regentijd | Boekenzoeker](#)
- **Zij was, ik ben – Chris Perdieus:** over een jonge transman die voor zijn terminale zieke vader kan zorgen, die hem 10 jaar eerder had verstoten
[Zij was, ik ben | Boekenzoeker](#)
- **Met huid en haar – Marita De Sterck:** over Joppe die beslist om zoveel mogelijk voor zijn 100-jarige overgrootvader te zorgen
[Met huid en haar | Boekenzoeker](#)
- **Wees onzichtbaar - Murat Isik:** Deze autobiografische roman wordt simplistisch neergezet als het verhaal van iemand die opgroeit in een gezin met een gewelddadige vader. De identiteitsontwikkeling van de Turkse Metin wordt verfynd uitgesponnen. Het opgroeien in de wijk 'De Bijler' vormt de achtergrond. Toch is het geenszins een individualistische biografie. De auteur belicht vele 'onzichtbaren' en gemiste menselijkheid.
[Wees onzichtbaar | Boekenzoeker](#)
- **Korte lontjes – Chris Bos:** Verschijnt in de Slash-reeks, boeken geschreven door bekende schrijvers, gebaseerd op waargebeurde verhalen van jongeren. Sabine leidt een chaotisch leven waarbij het niet meer duidelijk is wat oorzaak is en wat gevolg. Haar vader heeft een oorlogstrauma, zelf heeft ze ADHD.
[Korte lontjes | Boekenzoeker](#)
- **Getekend – Evelien de Vlieger:** Na een mislukte zelfmoordpoging laat Katja (15, ik-figuur) zich vrijwillig opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis om los te komen van haar ellendige thuissituatie.
[Getekend | Boekenzoeker](#)

Podcastlijst

- **Momentopnames: grenzeloze liefde, Kasper**
[S1E1: Grenzeloze liefde: Kasper - Momentopnames | Podcast on Spotify](#)
- **Snapt ge mij nu – leven in kansarmoede**
[Leven in kansarmoede: hoe is het om anders op te groeien dan je vrienden? - Snapt ge mij nu? \[Podcast\] | VRT MAX](#)

Bronnen

[1ste graad | 12-13 jaar – Gedichtenwedstrijd De Maas \(maasgedichten.eu\)](#)

[Haiku - 13 definities - Encyclo](#)

[Wikipedia](#)

‘Het vragenspel van Aidan Chambers’ (praten over boeken)

‘We weten pas wat we denken als we het onszelf horen zeggen’. (Aidan Chambers).

Elk individu, kind en volwassene, beleeft een tekst op geheel eigen wijze. Hoe heerlijk is het om weg te dromen tijdens het lezen van een eigen gekozen boek, je eigen beeld erbij te vormen, associaties te maken met jouw eigen leven of je fantasie de vrije loop te laten gaan.

Het creëren van tijd voor ‘lekker lezen’ is belangrijk in de onderwijstijd die beschikbaar is. Kinderen leren om een verhaal te beleven, te waarderen en een mening daarover te vormen. Het maken van leeskilometers en even een moment voor jezelf tussen de instructielessen door is voor veel kinderen (en jezelf) een verademing.

Het denken en praten over teksten na vrije leestijd / lekkere leestijd is een uitstekende manier om kinderen te leren hun mening te uiten, hun beleving en interpretatie van een verhaal te delen met anderen. Een gesprek leidt tot verbreding van achtergrondkennis en verfijning van jouw waardering en beleving van de tekst. Een medeleerling kan op basis van eenzelfde tekst tot een ander inzicht komen. Dat is de magie van het geschreven woord! Het delen van deze meningen en interpretaties stimuleert tot het verruimen van je eigen denkwijze en maakt dat je elkaar kunt enthousiasmeren voor het (her)lezen van een tekst, boek of verhaal.

Leesdoelen als meningsvorming, conclusies trekken, samenvatten, tekst op waarde beoordelen en informatie uit de tekst afleiden staan vaak centraal bij het begrijpend lezen van teksten. Ook de kerndoelen 4, 6, 7, 9 en 10* beschrijven dit.

Dit lukt door het samen praten en denken over teksten. Tevens stimuleert het communiceren over teksten de vaardigheid in het stellen van vragen bij een tekst, het voorspellen van het vervolg, het verbeelden van de inhoud en het gebruiken van voorkennis. De belangrijkste leesstrategieën bij het begrijpend lezen.

Deze vaardigheden helpen leerlingen op school, maar ook in het dagelijks leven om kritisch te denken, samen te werken en goed mondeling met elkaar te communiceren waarbij sociale omgangsregels (indirect) geleerd worden (elkaar laten uitpraten, luisteren naar elkaar, respect voor elkaars mening).

In de lessen van wereldoriëntatie, taal en begrijpend lezen stimuleren we de ontwikkeling van het hardop met elkaar nadenken over teksten. Een brede variatie in aanbod van tekstsoorten is wenselijk en zorgt voor een verrijking van de beleving van het geschreven woord. Het praten met elkaar over gelezen boeken / teksten / krantenartikelen in vrije leestijd is hierop een mooie aanvulling.

Aidan Chambers geeft in zijn ‘cirkel van Chambers’ (De Leesomgeving, Vertel Eens, 1995) de belangrijkste uitgangspunten weer van een stimulerende leesomgeving:

Een mooi hulpmiddel in het stimuleren van leesbevordering en uitwisseling met elkaar over teksten is het ‘Vragenspel van Chambers’

Hoe speel je het spel?

Vorbereiding:

Kopieer de kaartjes waarmee het spel gespeeld gaat worden dubbelzijdig. Liefst op wat steviger, gekleurd papier. Snijd de kaartjes los.

Spelen:

Het groepje (4 – 6) kinderen dat het spel gaat spelen vormt een kring. In het midden ligt de stapel kaartjes met de vragen naar onder. Om de beurt wordt een kaartje gepakt, de vraag gelezen, en beantwoord door het kind dat het kaartje pakt. Vervolgens reageren de andere kinderen hierop. Daarna wordt het kaartje onderop de stapel geschoven en pakt het volgende kind in de kring een kaartje.

Het spel kan gespeeld worden door kinderen die allemaal hetzelfde boek gelezen hebben. Noodzakelijk is dit niet, ook in een kring met kinderen die verschillende boeken gelezen hebben, leveren de vragen genoeg stof tot praten op.

Aidan Chambers stelt dat praten over boeken met behulp van de vragen in het spel het best tot zijn recht komt, wanneer dit onder leiding van de leraar gebeurt. De rol van de leraar bestaat dan vooral uit doorvragen, de inbreng van kinderen op elkaar betrekken en het maken van samenvattingen.

Het zal om organisatorische redenen voor de leraar niet altijd mogelijk zijn om ieder groepje dat het spel speelt te begeleiden. De “second best” oplossing is dan dat kinderen het spel zelfstandig spelen. Dit dient dan wel voorafgegaan te worden door een goede introductie, waarbij het spel eerst enkele malen onder leiding van de leraar wordt gespeeld. Dat kan eventueel met de hele groep worden gedaan. Zo raken de kinderen vertrouwd met het type vragen en hebben ze geoefend in het geven van antwoorden en het op elkaar reageren. Wanneer kinderen het spel zelfstandig spelen wordt daar na afloop verslag van uitgebracht. Eén van de kinderen in het groepje krijgt dit mee als taak.

De kaartjes kennen een oplopende moeilijkheidsgraad: A/B/C/vragen bij gedichten

Spelsuggesties:

Laat kinderen ook eens zelf vragen bedenken en speel daarmee het spel.

Maak vragenkaartjes die passen bij het thema waar de groep mee bezig is, bijvoorbeeld het thema van de Kinderboekenweek/--Maand. Varieer in het aanbod van tekstsoorten: denk bijvoorbeeld ook aan songteksten, handleidingen, krantenartikelen, interviews.

Meer weten over leesbevordering; hoe zet je dit uit voor de hele school, hoe ‘vul’ je de cirkel van Chambers met zinvolle activiteiten en middelen en hoe zorg je ervoor dat het technisch lezen zo goed mogelijk op orde is of gecompenseerd kan worden, zodat elk kind ruimte en tijd heeft om een tekst te beleven en te kunnen delen:

A-kaarten

**Geen vraag voor jou!
Wacht 1 beurt.**

Wat kwam er steeds terug?

Wat vind je bijzonder?

Wat vind je mooi?

Wat vind je niet leuk?

**Bedenk zelf eens een vraag
en stel die aan je buurman
of buurvrouw!**

**Kun je een spannend stuk
noemen? Zo ja, welk stuk?**

Snap je iets niet?

**Zitten er moeilijke
woorden in?**

Wat vind je vervelend?

Wat vind je grappig?

**Zit er iets in wat volgens jou
niet klopt?**

**Waren er stukken die je
saai vindt? Kun je die noemen?**

**Heb je zelf wel eens zoiets
meegemaakt? Wat?**

Wat vind je moeilijk?

**Waar had je meer over
willen horen?**

Wat vind je leuk?

**Heb je stukken overgeslagen?
Hoe komt dat?**

**Herken je iets uit andere
boeken? Weet je nog
welk boek dat was?**

A-keerten

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

B-kaarten

**Geen vraag voor jou!
Wacht 1 beurt.**

**Als de schrijver je zou vragen
wat er anders of beter
zou kunnen, wat zou je dan
zeggen?**

Wil je het nog een keer lezen?

**Is er een speciale plek waar je
graag leest?**

**Als jij dit geschreven had,
wat had je anders of
beter gedaan?**

**Heb je het achter elkaar
uitgelezen of in kleine stukjes?**

**Vind je het leuk om over dit boek
of verhaal te praten?**

**Wat vind je het belangrijkste
aan dit verhaal / boek?**

**Wil je nog iets anders van
deze schrijver lezen?**

**Was er een stuk dat je mooi
vond klinken?**

**Zijn je tijdens het lezen woorden
of zinnen opgevallen die je mooi
vindt? Weet je nog welke?**

**Bedenk zelf eens een vraag
en stel die aan je buurman of
buurvrouw!**

**Kun je een stuk nemen dat het
meest lijkt op het echte leven?**

**Zijn je tijdens het lezen woorden
of zinnen opgevallen die je lelijk
vindt? Weet je nog welke?**

**Ken je mensen die het heel mooi
zouden vinden? Wie zou het ook
moeten lezen?**

**Kun je een stuk noemen dat
nooit gebeurd kan zijn?**

**Is dit een verhaal of boek om vlug
te lezen of juist langzaam?**

**Zag je het voor je ogen gebeuren?
Kun je een stuk noemen?**

**Hoe denk je dat de schrijver
op het idee voor dit verhaal is
gekomen?**

**Wat ga jij je vrienden er
over vertellen?**

B-keerten

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

B

C-kaarten

Geen vraag voor jou! Wacht 1 beurt.	Doet een van de personages je denken aan iemand die je kent?	Zijn er stukken in het verhaal waarvan het vertellen net zo lang duurt als in werkelijkheid?
Waar speelt het verhaal zich af? Op 1 plek of op verschillende plekken?	Is de plaats waar het verhaal zich afspeelt van belang? Zou het net zo goed of beter op een andere plaats kunnen spelen?	Zijn er gebeurtenissen in het verhaal die lang duren, maar heel vlug of in een paar woorden verteld worden?
Welk personage boeit jou het meest? De hoofdpersoon of juist iemand anders?	Wie is de belangrijkste persoon?	Welke personages vindt de verteller aardig? Hoe merk je dat?
Geen vraag voor jou! Wacht 1 beurt.	Wat weet je van de schrijver?	Gebeurt het nu? Of lang geleden? Is het een herinnering? Waarom denk je dat?
Welke personages vind je niet aardig?	In welke tijd speelt het verhaal zich af?	Bedenk zelf een speciale vraag en stel die aan je buurman of buurvrouw!
Hoe lang duurt het verhaal?	Wordt het verhaal verteld in de volgorde waarin de gebeurtenissen plaats vinden?	Welke personages vindt de verteller niet aardig?
Beschouw jezelf eens als toeschouwer. Door wiens ogen heb je het verhaal gevolgd?	Wat ga jij je vrienden er over vertellen?	

C kaarten

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

C

D-kaarten

**Geen vraag voor jou!
Wacht 1 beurt.**

**Is er een moment in het gedicht
dat jij nu voor je ziet?**

Moet een gedicht altijd rijmen?

**Wil je nog iets van deze dichter
lezen?**

Heb je een ritme gevoeld?

**Hoe weet je dat dit
een gedicht is?**

**Wat is het verschil tussen
een lied en een gedicht?**

**Staan er woorden in dit gedicht
die je lelijk vindt?**

**Ken je mensen die het
gedicht mooi zouden vinden?
Wie zijn dat?**

**Wat is het verschil tussen een
verhaal en een gedicht?**

**Staan er woorden in het
gedicht die meer dan
1 betekenis hebben? Welke?**

**Bedenk zelf eens een vraag
en stel die aan je buurman of
buurvrouw!**

**Staan er woorden in dit gedicht
die je mooi vindt?**

Zit er herhaling in? Waar?

**Kun je een stuk van het
gedicht noemen dat echt
gebeurd kan zijn?**

**Kun je een stuk van het
gedicht noemen dat niet echt
gebeurd kan zijn?**

Wil je het nog een keer lezen?

**Is het een gedicht om snel of
langzaam te lezen?**

**Wat vind je het belangrijkste
aan dit gedicht?**

**Zijn er klanken die steeds
terugkomen?**

D-keerten

D

D

D

D

D

D

D

D

D

D

D

D

D

D

D

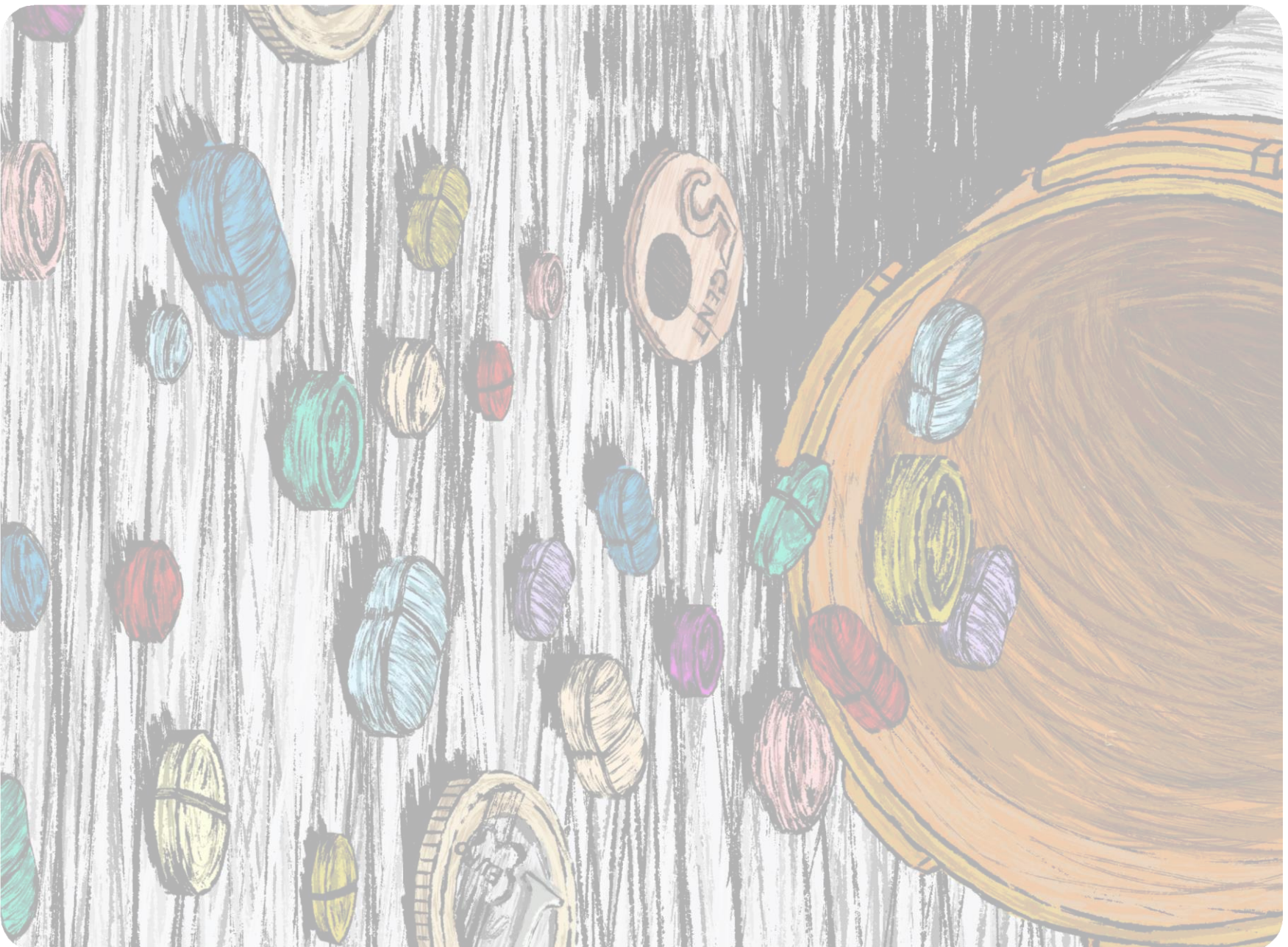
D

D

D

D

D

V.U.: Eerstelijnszone Antwerpen-Zuid/I Love Kiel, Lange Leemstraat 187, 2018 Antwerpen.

Bib
Kielpark

I ♥ KIEL

Solidaris

